

TUTKIMUSTIEDON KÄYTTÖ TERVEYTTÄ EDISTÄVIEN LIIKUNNAN POLITIIKKATOIMIEN VALMISTELUSSA

RIITTA-MAIJA HÄMÄLÄINEN, TIIA VILLA

**Yhteyshenkilö: Riitta-Maija Hämäläinen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Mannerheimintie 166, 00271 Helsinki.
Puh. 029 524 7464, sähköposti: riitta-maija.hamalainen@thl.fi.**

TIIVISTELMÄ

Hämäläinen R-M. & Villa T. 2014. Tutkimustiedon käyttö terveyttä edistävien liikunnan politiikkatoimien valmistelussa. Liikunta & Tiede 51 (1), 36–43

■ Tausta: Tutkimustiedon ja muun tiedon käytön suhde politiikkatoimissa herättää kriittisiä ja kiistelyjä kannanottoja. Niin kansallisessa kuin eurooppalaisessa päätöksenteossa vedotaan yhä useammin tutkimustiedon käyttöön politiikkatoimien valmistelussa ja päätöksenteossa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää vähän tutkittua aihetta: mikä on tutkimustiedon käyttö, rooli ja mahdollisuudet terveyttä edistävänä liikunnan politiikkatoimissa.

Menetelmät: Tutkimustiedon käyttöä terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimissa tutkittiin kansainvälisessä kuuden EU:n jäsenmaan ja Kanadan hankkeessa (REsearch into POLicy to enhance Physical Activity (REPOPA)). Suomessa analysoitiin viisi politiikkatoimen asiakirjaa ja haastateltiin politiikkatoimen valmisteluun osallistuneita.

Tulokset: Tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimissa ja erityisesti terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien valmistelussa edistivät eri toimijat eri tavoin. Tutkimustietoa käytettiin perusteluissa, mutta politiikkatoimien muissa osissa tutkimustiedon avoin käyttö ei ollut ilmeistä, vaikka yleisesti tiedetty asia saattoi olla tutkimusperusteista. Terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimissa prosessiin vaikuttivat tutkimustiedon saatavuus ja tutkimustiedon tarpeet sekä tiedon ymmärrettävyys suhteessa käsiteltävään asiaan. Tutkimustiedon käyttö politiikkatoimissa perustui asiantuntijoiden toimintaan ja verkostoihin, joka asetti vaatimuksia asiantuntijalle, mutta myös politiikkatoimien vastuuhenkilöille ja -organisaatioille. Tutkimustiedon ajankohtaisuus, keskeisyys ja luotettavuus olivat keskeisiä tutkimustiedon hyödyntämisessä.

Johtopäätökset: Tutkimuksen perusteella voidaan todeta verkostojen ja epävirallisen vuorovaikutuksen olleen yksi tärkeä vaikuttamisen keino. Lisäksi viestintätaidot, media ja sähköiset tiedonhaun mahdollisuudet vaikuttivat tutkimustiedon ja muun tiedon suhteen liikuntaan liittyvien politiikkatoimien valmistelussa.

Asiasanat: liikunnan politiikkatoimet, terveyttä edistävä liikunta, tutkimustieto

ABSTRACT

Hämäläinen R-M. & Villa T. 2014. Use of research evidence in health enhancing physical activity policy making in Finland. Liikunta & Tiede 51 (1), 36–43

■ Background: The use of research evidence and other type evidence for policy making are relatively seldom reported. The use of research evidence in policy making raises critical and controversial statements. Both national and European policy making increasingly relies on the use of research evidence in policy making. This study examined the use, role and potential of research evidence in health enhancing physical activity (HEPA) policy making.

Methods: The use of research evidence in HEPA policy making was studied in an international research involving six EU member states and Canada (Research into Policy to enhance Physical Activity (REPOPA)). Five HEPA policy documents and semi-structured interviews of policy makers were analysed in Finland.

Results: The use of research evidence in HEPA policy making showed that the research evidence was used for justification of the HEPA policy. The analysis on HEPA policies at national, regional and local levels provided possibility to show, how research evidence was used on different levels of the HEPA policy making and role of research evidence and other type of evidence in policy making. HEPA policy making was influenced by the availability, timely delivery of and needs of research evidence and reliability of information in relation to the topic in policy making. The use of research in HEPA policy making was based on the activities and networks of experts. Timely research, focus and reliability were the key success factors for the use of research evidence.

Conclusions: Although the use of research evidence in policy making is promoted, one of the most important means of influence was networks and informal interaction. In addition, communication skills, use of media, and possibilities to use electronic research evidence retrievals had an impact on the use of research evidence in HEPA policy making.

Keywords: health enhancing physical activity, policy, policy making, research evidence

JOHDANTO

Tutkimustiedon käyttö päätöksenteossa ja politiikkatoimien asiakirjoissa on tällä hetkellä keskustelun aiheena kansallisesti ja kansainvälisesti. Usein puhutaan politiikkatoimien, kuten hallitusohjelmien, periaatepäätösten ja strategioiden tehostamisesta ja vaikuttavuuden lisäämisestä käyttämällä tutkimustietoa politiikkatoimien suunnattamisessa (Heikkala & Oravainen 2006; Valtioneuvoston kanslia 2011; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013). Liikunnan päätöksenteon halutaan perustuvan asiantuntijoiden ja tutkijoiden tuottamaan näyttöön (Ojajarvi ym. 2013). Kansainvälisesti tutkimustiedon käyttöön terveyttä edistävässä liikunnassa ovat vaikuttaneet mm. Euroopan komissio (2008; 2010) ja Maailman terveysjärjestö (World Health Organization 2004; emt. 2006; emt. 2010).

Viimeaikaisessa kotimaisessa julkisessa keskustelussa poliitikot ovat suhtautuneet tutkijoiden ja asiantuntijoiden tuottamaan tietoon kriittisesti, ellei jopa skeptisesti (mm. Saavalainen 2.4.2013). Ketteryyden ja politiikkatoimien valmistelun nopeuttamiseksi konsulteista ja muista tiedon tuottajista ja osajista on tullut tärkeitä vallan käyttäjiä poliittisten päätösten valmistelussa (Kuusela & Ylönen 2013). Epävarmuus yhteiskunnan tilasta, taloudellisista mahdollisuuksista, toimintaympäristön liikkeistä sekä asioiden yhteisvaikutuksesta ja ennakoitavuudesta luo kysyntää erilaiselle tiedolle. Tämän artikkelin tehtävänä on kuvata tutkimustiedon ja muun tiedon käyttöä terveyttä edistävään liikuntaan liittyvien politiikkatoimien asiakirjoissa Suomessa 2000-luvulla.

Päätöksenteon tietopohjaa ja tutkimustiedon hyödyntämistä voidaan tehostaa, mutta on myös huomioitava päätöksenteon ja tutkimuksen lähtökohtaiset erot tiedon tarpeissa ja tuottamisessa. Tiedon hyödyntämisen esteitä ja helpottavia tekijöitä löytyy sekä päätöksentekijöistä että tiedon tuottajista, kuten tutkijoista, konsulteista ja mediasta. Suomen Akatemian tieteen tilaa koskeneessa julkaisussa vaadittiin tutkijoita viestimään tutkimuksesta kansantajuisesti ja tuomaan tutkimuksen merkitys esille erilaisissa päätöksentekotilanteissa ja politiikkatoimien valmistelussa. Säännöllisessä vuorovaikutuksessa eri tahojen kanssa tavoitteena tulisi olla päätöksenteon tietopohjan vahvistaminen sekä erilaisten kokeilu- ja kehittämishankkeiden käynnistäminen tutkimustiedon soveltamiseksi julkisessa hallinnossa (Treuthardt & Nuutinen 2012).

Politiikkatoimet ja tutkimustiedon käytön mahdollisuudet

Englannin kielellä korostetaan eroa sanojen "politics", "policy" ja "polity" välillä. Merkitykseltään ratkaisevaa on ero "politiikan" (politics) ja "politiikkatoimen" (policy) välillä (Hänninen & Junnila 2012), joita Taulukko 1 esittää. Tutkimuksen kohteena ovat politiikkatoimien asiakirjat, jotka ovat suomeksi esimerkiksi strategioita, valtioneuvoston periaatepäätöksiä, suuntaviivoja ja suunnitelmia. Poliitiikkaa ja politiikkatoimia tutkitaan yleensä politiikkatieteen näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa keskitytään selvittämään tutkimustiedon ja muun tiedon käyttöä politiikkatoimien asiakirjojen laatimisessa.

Politiikkatoimien asiakirjoja voidaan tutkia niiden sisällön ja prosessin kautta. Poliitiikkatoimen prosessimainen eteneminen vaihteittain sisältökeskusteluista (ns. agenda setting) politiikkatoimen muotoiluun, hyväksymiseen, toteuttamiseen ja arviointiin (Kingdon 2003) ei välttämättä ole yksisuuntainen. Poliitiikkatoimen valmistelun prosessi ja sisältö vaihtelevat osallistuvien mielipiteiden ja tehtyjen päätösten mukaan. Keskusteluun otetaan mukaan uusia näkökulmia, jätetään pois joitakin näkökulmia, vaihdetaan näkökulmia ja vaikutetaan keskustelun sisältöön, ideoihin ja näkökulmiin sekä koko valmistelun prosessiin (Lomas & Brown 2009).

Politiikkatoimen valmistelu koostuu neuvotteluista, ennakoinnista, taivuttelusta ja eri ryhmien tarpeiden, valintojen ja vaihtoehtojen yh-

TAULUKKO 1: Valtion, politiikan ja politiikkatoimen käsitteet

Polity = valtio, hallintojärjestelmä; areena politisointiin ja asioiden politisointiin

Policy = politiikkatoimi; linja politikointiin ja linjaa politiikkatoimen riippumattomaksi siitä, mitä tapahtuu; politiikkatoimi sisältää tulevaisuusorientaatio, jolla politiikkatoimen oikeutusta ja tuloksellisuutta arvioidaan

Politics = politiikka; ihmisten ja ryhmien toiminta, jolla pyritään vaikuttamaan heitä koskevien asioiden tilaan ja kulkuun

Politiikkatoimi = toimet, jotka liittyvät poliittiseen ja strategiseen päätöksentekoon ja niiden täytäntöönpanoon

Politiikkatiede = tutkimuksen kohteena voidaan yhtä hyvin pitää politiikkaa kuin politiikkatoimea, siis yhtä hyvin politiikan tutkimusta kuin politiikkatoimen analysointia.

(Palonen 2003; Hänninen & Junnila 2012)

teensovittamisesta. Harvoin päästään kaikkia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun, ja osallistuvat asiantuntijat, poliitikot ja muut päättäjät tähtäävät useimmiten pieniin muutoksiin politiikkatoimien parantamisessa ja valmistelussa, jotta saadaan paras mahdollinen hyväksyntä muutokselle (Walt 1994). Pienen askelin etenevät politiikkatoimet ja -prosessit on opittu kokemuksen ja virheiden kautta aikaisemmista politiikkaprosesseista.

Tutkimustiedon ja muun tiedon käyttö päättäjien, julkisen sektorin virkamiesten ja asiantuntijaryhmien kesken vaihtelee tiedon tarpeen ja saatavuuden mukaan, joihin vaikuttavat yleinen yhteiskunnan nopea muutos ja kansainväliset vaikutteet (Jalonen ym. 2012). Silti tutkimustieto on vain yksi osa politiikkatoimen valmistelua (Mela & Kivimaa 2008, Ilmakunnas ym. 2008).

Tutkijoilla ja tutkimustiedolla olisi runsaasti annettavaa politiikkatoimien asiakirjojen valmisteluun, mutta monet politiikkatoimen ympärillä vaikuttavat tilanteet, kuten ajankohta, politiikkatoimen päätöksentekijöiden ja tutkijoiden välinen yhteisymmärrys, arvot, media ja ympäristö, johtavat erilaisiin mahdollisuuksiin hyödyntää tutkimustietoa (Lomas 2007). Jussila (2012) tarkasteli kuinka kansanedustajat käyttävät tutkimustietoa päätöksenteossa. Tuloksena oli, että parhaiten kansanedustajien käyttöön päätyy tutkimus, joka on ajankohtainen ja merkittävä, ja siinä on selkeitä toimenpide-ehdotuksia ja tiivistelmä. Eduksi oli myös se, että edustaja oli saanut tietoa tutkimuksesta mediasta, tiedotteista tai seminaareista. Tutkimustietoa hyödynnettiin myös, jos tutkimus tuki edustajan ajamaa politiikkaa ja se oli kirjoitettu hänen äidinkielellään.

Toisaalta tutkimustiedon käyttö osana politiikkatoimen valmisteluprosessia ja prosessin dynamiikkaa vaatii vuorovaikutusta (Kingdon 2003). Sitä pidetään tärkeimpänä vaikuttamisen kanavana politiikkatoimien, päätöksentekijöiden ja tutkijoiden välillä. Vuorovaikutteinen toiminta varmistaa tutkimustiedon siirtymisen päätöksentekijöille heidän tarpeitaan vastaavana ts. tutkimuksen tulokset voidaan suhteellistaa politiikkatoimen asiakirjojen tarpeisiin niin yhteiskunnallisesti, taloudellisesti kuin muilla tavoin (Kothari ym. 2009). Myös tutkimustiedon välittäjät ja tulkitsijat voivat edistää tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimien asiakirjoissa. Tällöin tutkimustiedon välittäjinä voivat toimia verkostot, jotka saattavat tutkijoita ja päätöksentekijöitä yhteen ja edistävät tutkimustiedon käyttöä päätöksenteossa (Kothari ym. 2005).

Politiikkatoimien ja niiden sisältämien ideoiden siirtyminen ja

matkaaminen ajasta ja paikasta toiseen on myös merkittävää politiikkatoimien valmisteluprosessissa (Dolowitz & Marsh 1996; Dolowitz 2003). Näin tapahtuu, kun tutkimustieto tai käytäntö on vuorovaikutuksessa eri toimijoiden välillä, jolloin oppimisen, sopeutumisen ja omaksumisen kautta uusia ideoita ja mahdollisuuksia huomioidaan politiikkatoimissa. Merkittävää prosessissa on, kuka oppii keneltä, mitä opitaan, miten asiat hyödynnetään ja miten hyödynnetyt asiat sopivat ja sopeutuvat uuteen ympäristöön ja miten ne vaikuttavat koko politiikkatoimien prosessiin (Freeman & Maybin 2011). Verkostojen oppiminen on tärkeää politiikkatoimissa tiedon siirtymisen, tutkimustiedon käytön sekä tiedon luomisen kannalta (Freeman 2006; Freeman & Maybin 2011). Oppimista tapahtuu, kun tieto siirtyy kansalliselle, alueelliselle ja paikalliselle tasolle. Poliitiikkatoimet ovat usein aloitteiden soveltamista paikasta toiseen: innovaatiot leviävät oppimisen kautta läheisessä kanssakäymisessä kunnasta, alueelta ja maasta toiseen (Dolowitz 2003).

Liikunnan politiikkatoimet ja tutkimustieto

Liikunnan politiikkatoimien valmistelu on prosessi, jonka aloitus riippuu ulkoisista tekijöistä ja kunnan, maakuntien tai ministeriöiden reagoinnista esimerkiksi kansainvälisiin linjauksiin. Poliitiikkatoimien valmisteluun ja koko prosessin läpivientiin vaikuttavat osallistujien tieto-taito, lähestymistapa ja ratkaisut sekä poliittinen tahtotila. Nämä kolme tekijää ovat yhteydessä toisiinsa ja esimerkiksi poliittisen tahtotilan puutetta voidaan kompensoida tieto-aidolla (Lengerke ym. 2004). Merkittävästi prosessiin vaikuttavat kuitenkin yksittäiset henkilöt, jotka on kutsuttu, nimetty tai muutoin osallisia politiikkatoimien valmisteluprosessissa. Vuosituhannen alussa terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimia oli harvoissa maissa ja siksi sen asema ja vastuunkanto eri maiden eri tasoilla oli epäselvää. Schöppen ym. (2004) ja Lengerke ym. (2004) tutkimusten mukaan liikunnan politiikkatoimien seuranta ja arviointi oli usein puutteellista samoin kuin roolien ja vastuun jako. Myös toimenpiteiden aikataulutus ja rahoitus olisi voinut olla paremmin määritelty. Daugbjerg ym. (2009) tutkivat liikunnan politiikkatoimia Euroopan maissa ja löysivät puutteita eri sektorien välisestä yhteistyöstä, erityisryhmien huomioimisesta sekä prosesseista, arvioinnista ja seurannasta. Tulosta voidaan myös tulkita, että olemassa olevaa tutkimustietoa ei hyödynnetty politiikkatoimien laatimisessa. Tutkimuslaitokset investoivat tutkimustiedon välittämiseksi päätöksentekijöille, mutta tarvitaan vahvempaa tutkimustiedon siirtämisen ja vastaanottamisen tieto-taitoa ja viestintää tutkimuslaitoksista päätöksentekijöille (Lavis ym. 2003).

Maailman terveysjärjestön ravinnon, liikunnan ja terveyden strategia (2007) painotti tutkimuksen aseman vahvistamista liikunnan politiikkatoimissa. Ensinnäkin liikunnan terveysvaikutuksia tulisi arvioida erilaisin mittarein ja arviointia tuoda vahvemmin esiin päätöksenteossa. Toisaalta Cavill ym. (2006) mukaan liikuntasektorin pitäisi hyödyntää enemmän tutkimustietoa ja toimia tutkimustiedon hyödyntämisessä yhteistyössä kansanterveystyön kanssa ja edistää tutkimustiedon käyttöä liikunnan politiikkatoimissa. Ojan ym. (2010) mukaan pitäisi kehittää strategioita tiedon levittämisen ja kulkeutumisen tueksi sekä ohjeita myös jo ennestään tutkimustietoa sisältävien kansainvälisten politiikkatoimien hyödyntämiseksi.

Tutkimustehtävä, aineisto ja metodit

Käynnissä olevassa tutkimushankkeessa (REsearch into POLicy to enhance Physical Activity REPOPA) tavoitteena on integroida tutkimustieto ja asiantuntijoiden tieto-taito liikunnan politiikkatoimiin, jotta voidaan lisätä synergiaa terveyden edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn kestäväällä tavalla. Viisivuotinen tutkimushanke on kuuden Euroopan unionin jäsenmaan ja Kanadan yhteishanke, jota rahoittaa Euroopan komission 7. Tutkimuksen puiteohjelma. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) johtamassa osahankkeessa tutkitaan liikunnan politiikkatoimien asiakirjoja ja miten tutkimustietoa

ja muuta tietoa on niiden laatimisessa käytetty. Tässä raportoidaan osahankkeen tulokset terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien asiakirjoista ja tutkimustiedon käytöstä niiden laatimisessa Suomessa. Muiden maiden tulokset julkaistaan myöhemmin kansainvälisissä ja kansallisissa artikkeleissa.

Keskeisinä tutkimuskysymyksinä olivat tutkimustiedon käyttö, rooli ja tarve terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien asiakirjoissa ja miten tutkimustietoa voitaisiin käyttää liikunnan politiikkatoimissa enemmän ts. miten tutkimustietoa siirrettäisiin tehokkaammin päätöksentekijöille. Tutkimustiedon käytön, roolin ja tarpeen selvittämiseksi etsittiin liikunnan politiikkatoimien toimijat, politiikkatoimien syykkeet (eli mistä syistä ko. politiikkatoimen asiakirja laadittiin), tutkimustiedon ja muun tiedon käyttö (viitteet ja muun tiedon käytön selvittäminen haastatteluin) sekä tutkimustiedon käyttöä edistävät ja estävät tekijät.

Liikuntaan liittyvät politiikkatoimien asiakirjat valittiin kaikissa maissa kansalliselta, alue- ja paikallistasolta mahdollisimman rikkaan asiakirjamateriaalin analysoimiseksi vuonna 2012 voimassa olleista asiakirjoista. Asiakirjoja valittiin myös niin, että tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimien asiakirjoissa voidaan verrata eri maiden välillä. Suomesta on analysoitu seuraavat viisi liikuntaan liittyvää politiikkatoimen asiakirjaa:

- Valtioneuvoston periaatepäätös liikunnan edistämisen linjoista,
- Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämislinjoista,
- Kävelyn ja pyöräilyn valtakunnallinen strategia 2020,
- Päijät-Hämeen terveystuella strategia 2009–2020 ja
- Lahden kaupungin Terveystuella strategia 2007.

Liikunnan politiikkatoimien asiakirjojen analyysissa etsittiin viitteitä tutkimustiedon ja muun tiedon hyödyntämisestä terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimen asiakirjoissa. Poliitiikkatoimien asiakirjojen analyysissä sisällön analyysin keinoin etsittiin teemoitain (politiikkatoimen valmisteluvaihe, toimijat, syykkeet, sektorien välinen yhteistyö, liikunnan eri kohderyhmät, tilivelvollisuus, seuranta ja arviointi) tutkimustiedon käyttöä ja muun tiedon käyttöä politiikkatoimen valmistelussa. Lavis ym. (2002) tutkimustapaa mukaillen tutkimustiedon eksplisiittiseksi käytöksi katsottiin väestö- tai tilastotiedot (mm. tilastot, raportit, tausta-aineistot); systemaattiset vertaisarvioidut artikkelit; muut vertaisarvioidut artikkelit, raportit ja kirjat; selvitykset, jotka oli sovellettu paikalliseen kontekstiin sekä standardit ja oppaat (kansainväliset, kansalliset, alueelliset ja paikalliset). Muun tiedon kategoriaan kuuluivat mm. maininnat kuulemistilaisuuksista, työpajoista ja seminaareista. Tehtävä osoittautui vaikeaksi palapelimäiseksi haastattelujen ja politiikkatoimien asiakirjojen ja niiden tausta-asiakirjojen tutkimiseksi, sillä tutkimustieto usein liudentui ja heikentyi voimaltaan arkitiedoksi ja politiikkatoimien asiakirjoissa tutkimustieto sekoittui muun tiedon joukkoon.

Koska tutkimustiedon käytön jäljittäminen voi usein olla pelkkien asiakirjojen pohjalta mahdotonta, täydennettiin asiakirjojen analyysia haastatteluilla. Artikkelin kirjoittajat tekivät suunnatut teemahaastattelut terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien valmistelun keskeisille toimijoille. Haastateltaviksi valittiin vähintään kolme keskeistä ja vaikuttavaa politiikkatoimen toimijaa kustakin politiikkatoimesta, joista yksi politiikkatoimen asiakirjan valmistelun vastuuorganisaatiosta. Yhteensä haastatteluja tehtiin 15, joista kukin oli kestoltaan 60–90 minuuttia. Haastattelukysymykset seurasivat samoja teemoja kuin politiikkatoimien asiakirjojen analyysi, täydentäen asioita, joita ei voitu selvittää politiikkatoimien asiakirjoista, julkisista taustadokumenteista ja työryhmäraporteista.

Haastattelut litteroitiin ja analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä järjestäen aineisto teemoihin ja alateemoihin. Tutkimusaineiston käsittely perustui loogiseen päättelyyn ja tulkintoihin, jossa aineisto ensin hajotettiin osiin, sitten käsitteellistettiin ja koottiin uudella tavalla loogiseksi kokonaisuudeksi (Tuomi & Sarajarvi 2002).

Viimeisessä vaiheessa näistä näkökulmista yhdistettiin tutkimustiedon ja muun tiedon käytön yleiset periaatteet ja tarkasteltiin eri tiedon muotojen välisiä suhteita. Esimerkiksi muun tiedon kategorioita kuuluivat mm. maininnat mediasta, internetistä tai kollegoilta saadut tiedot. Temaattiseen koodaukseen käytettiin Ritchie & Spencerin (2002) mallintamaa tapaa.

Tutkimuseettisistä syistä haastatteluista poistettiin kaikki haastatteluihin ja mainittuihin nimiin viittaavat tunnistetiedot, joihin laadittiin erillinen koodausavain. Haastatteluvien tunnistamattomuuden takaamiseksi suoria puheotteita haastatteluista ei käytetä. Anonymiteetin turvaamiseksi emme ole tarkastelleet ammatti- ja taustaorganisaatiokohtaisia tietoja tai eroja. Samoin sukupuoli ja ammattiasema ovat tarkastelun ulkopuolella. Aineiston kvantifiointi ei tuo välttämättä lisätietoa tai erilaista näkökulmaa tutkimustuloksiin. Tutkimukselle on saatu THL:n eettisen toimikunnan tutkimuslupa (Edwards ym. 2012).

Liikunnan politiikkatoimien valmisteluprosessi ja toimijat

Kaikista politiikkatoimien asiakirjoista voitiin eritellä sisältö eri kokonaisuuksiksi, kuten tausta, politiikkatoimen näkymät ja tehtävät, tavoitteet, politiikkatoimen varsinainen sisältö esimerkiksi kohde-ryhmittäin, talous, seuranta ja arviointi. Katsottaessa tutkimustiedon käyttöä eri politiikkatoimien asiakirjojen kokonaisuuksissa havaittiin, että politiikkatoimien taustassa viitattiin tutkimusperusteisiin julkaisuihin avoimesti, kun muissa politiikkatoimien asiakirjojen kokonaisuuksissa pääsääntöisesti epäsuorasti ilman viittauksia. Eri-tyshuomiona on, että paikallistason politiikkatoimien asiakirjoissa viittausten määrä tutkimustietoon kaikissa vaiheissa oli yleisempää kuin kansallisen tai alueellisen tason politiikkatoimien asiakirjoissa, erityisesti Suomessa, Italiassa ja Hollannissa.

1. Terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien asiakirjojen valmisteluprosessi ja toimijat

Politiikkatoimien asiakirjojen perusteella ja haastattelujen täydentämänä terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimissa toimijaverkoston keskeisiä tahoja olivat ministeriöt (erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö) ja niiden monet neuvottelukunnat ja työryhmät. Tutkimuslaitokset, yliopistot ja muut koulutuslaitokset toimivat sekä tiedon välittäjinä että tutkimuksen, kehittämisen ja koulutuksen toimijoina. Kuntaliitto sekä kunnat (joista erityisesti sosiaali-, terveys-, sivistys- ja tekninen ala) toimivat paikallisella tasolla. Muita toimijoita olivat kansalliset, alueelliset ja paikalliset liikunta- sekä sosiaali- ja terveysjärjestöt, sekä yksittäiset asiantuntijat ja tutkijat. Terveyttä edistäviä liikunnan politiikkatoimien asiakirjoja valmisteltiin yleensä työryhmissä, joissa keskustelut ja asiantuntijaesitykset veivät työtä eteenpäin. Useiden haastatteluiden mukaan näyttäisi siltä, että mikäli tutkimustietoa haluttaisiin järjestelmällisesti hyödyntää, siihen tarvittaisiin työryhmien ulkopuolista tieto-taitoa, sillä työryhmien jäsenten resurssit eivät riitä tiedonhakuun ja sen hyödyntämiseen asiakirjojen valmisteluprosessin aikana.

Liikunnan politiikkatoimien asiakirjojen valmistelussa yksittäisten ihmisten aloitteet ja määrätietoinen toiminta sekä verkostotuntemus, näkemykset ja/tai pitkän linjan liikunnan politiikkatoimien valmistelukokemus olivat tärkeitä.

Monien haastatteluvien keskeiset haasteet terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimille liittyivät valtion ja kunnan väliseen vastuunkantoon sekä toisaalta eri toimialojen tai sektoreiden väliseen tilivelvollisuuteen ts. vastuukysymyksiin terveyttä edistävän liikunnan edistämisestä. Yleisesti haastattelutavat pitivät ministeriöiden virkamiesten toimijuutta mandaattien ja sääntöjen säatelemänä. Monet haastattelutavat näkivät kunnat joustavampina toimijoina, joilla oli paljon omaa vastuuta terveyttä edistävän liikunnan toteuttamisessa. Jot-

kut haastatteluvista toivoivat kunnille valtiolta paljon nykyistä enemmän ohjeistusta paikallistason toiminnan järjestämiseksi. Toisaalta monet haastattelutavat pitivät järjestöjä ja seuroja liikuntakulttuurin toteuttajina ja muokkaajina. Vaikka niiden ei nähty olevan erityisen kiinnostuneita terveyttä edistävästä liikunnasta, sen uskottiin olevan tulevaisuudessa suuri mahdollisuus järjestöjen kasvulle. Joidenkin haastatteluvien mukaan seurat ja järjestöt olivat jäseniään varten, mutta yhä useammin ne olivat sopimussuhteessa kuntaan liikunnan järjestäjinä.

Useissa haastatteluissa korostui roolijako liikunta-alan ja muiden sektoreiden välillä politiikkatoimien asiakirjojen valmistelussa. Eri-tyisesti vastuunjako mainittiin sosiaali- ja terveyssektorin sekä opetus- ja kulttuurisektorin välillä, vaikka myös esimerkiksi teknisellä sektorilla ja ympäristösektorilla oli suuri rooli olosuhteiden luojana. Useat haastattelutavat näkivät liikuntakulttuurin olevan eriyntynyttä ja jakautunutta seura- ja huippu-urheilutoimintaan sekä toisaalta terveyttä edistävään liikuntaan. Lisäksi joidenkin haastatteluvien kokemus oli, että kun terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimissa tarvittiin kaikkia liikuntatoimijoita, syntyi helposti taistelua niukkojen resurssien käytöstä ja vastuunkanto sekä tilivelvollisuus kärsivät. Toisaalta suurin osa alue- ja paikallistason haastatteluvista korosti, että eri toimijat tekivät samoja asioita omasta näkökulmastaan käsin ja että tarvetta oli vastuun selkeämmälle jakamiselle eri toimijoiden välillä. Tämä voisi vähentää päällekkäistä toimintaa ja parantaa yhteistyötä eri sektorien rajapinnoilla.

2. Sytykkeet terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimille

Terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien valmistelun sytykkeet tulivat yhtäläillä kansainvälisiltä kuin kansallisilta toimijoilta. Poliitiikkatoimien asiakirjoissa kansainvälisen tason sytykkeitä olivat muun muassa Maailman terveysjärjestön ravinnon, liikunnan, ylipainon ja terveyden strategiat (World Health Organization 2004; emt. 2006; emt. 2008); EU:n valkoinen paperi liikunnasta, ravinnosta, ylipainosta ja terveydestä (Commission of the European Communities 2007; emt. 2008; European Commission 2008) sekä EU:n sitovat ilmastostrategiaan liittyvät päätökset. Poliitiikkatoimien asiakirjojen mukaan kansallisen tason sytykkeitä olivat hallitusohjelmat, ympäristö- ja ilmastopoliittiset linjaukset, aiemmat liikuntaan ja ravintoon liittyvät linjaukset sekä terveys-, liikunta- ja liikennetutkimukset. Enimmäkseen sytykkeet liittyivät tutkimusperusteisesti kansalaisten liikkumattomuudesta johtuvaan terveydentilaan, vaikka kaikissa tapauksissa sitä ei nähty riittäväksi perusteluksi, vaan tueksi tarvittiin ympäristö- ja ilmastonmuutosnäkökohtia, erityisesti kävelyn ja pyöräilyn politiikkatoimien asiakirjassa.

Joidenkin haastattelujen analyysin perusteella terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien taustalla vaikutti myös liikunnan resurssien niukkeneminen kuntataloudessa. Kun liikuntasektorin resurssit olivat pienentyneet kuntien taloustilanteessa, sosiaali- ja terveyssektori tuki liikkumisen edistämistä. Kilpa- ja huippu-urheilun korostus muuttui terveyttä edistävän liikunnan suuntaan. Samalla yhteistyö sektoreiden välillä tiivistyi ja liikuntakäsite laajentui terveyttä edistävän liikunnan suuntaan. Jotkut haastattelutavat mainitsivat kunnissa olevan paljon esimerkkejä eri sektoreiden välisen yhteistyön laajentumisesta terveysliikuntaan.

Tutkimustiedon käyttö politiikkatoimien valmisteluprosesseissa

Lavis ym. (2002) tutkimustapaa mukailien terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimien asiakirjoista etsittiin eksplisiittistä tutkimustiedon käyttöä ja haastatteluiden osalta tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimien asiakirjojen valmisteluvissa prosesseissa.

Terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimissa asiakirjojen ja haastatteluiden analyysin perusteella tietolähteet voitiin luokitella seuraavasti: tutkimustieto, muu tieto, median tuottama tieto, yhteis-

kunnallisen viitekehysten tieto sekä arkitieto ja intuitio. Tutkimustietona käytettiin mm. selvityksiä, tilaustutkimuksia, tilastotietoja ja väestöpohjaista tutkimustietoa. Muu tieto politiikkatoimien asiakirjoihin saatiin verkostoista, kokouksista ja tapaamisista, hyvistä käytännöistä ja toimivista esimerkeistä sekä konsultaatioista ja kuulemistilaisuuksista. Tiedotusvälineiden tuottama tieto, erityisesti internetin vaikutus politiikkatoimien asiakirjojen suunnittelussa ja tietovarantona oli merkittävä, samoin kuin median nostamat trendit sekä erilaiset uutiskirjeet ja julkaisut, erityisesti kunta- ja aluetason päättäjille. Yhteiskunnalliseen viitekehykseen liittyvä tieto, kuten lainsäädäntö, asiakirjat ja linjaukset, hallituspolitiikka sekä talous yleisesti ja erityisesti liikuntasektorilla toimivat myös merkittävänä tekijöinä politiikkatoimien asiakirjojen valmistelussa. Myös puolipoliittinen kannatus, kansalaisten mieltymykset ja tarpeet, arvot, kiinnostukset, inspiraatio, poliittinen tahto ja arkitieto vaikuttivat politiikkatoimien asiakirjojen valmisteluun (Kuvio 1).

Haastatteluissa eri toimijat kertoivat, että liikunnan politiikkatoimien asiakirjoissa tutkimustieto oli taustalla läsnä, mutta tutkimusten systemaattista erittelyä ei juuri esiintynyt politiikkatoimien asiakirjojen kehittämisprosessien aikana eri työryhmissä. Työryhmään osallistuneiden asiantuntijoiden tieto oli usein suodattanut kokemuksissa ja ajatuksissa useaan kertaan niin, ettei siitä voitu enää eritellä esimerkiksi tutkimuksen alkuperää. Usein terveyttä edistävien politiikkatoimien asiakirjojen kirjoittajista riippui, missä määrin tutkimustietoa käytettiin työryhmien tahtotilan perusteiksi kirjoittamisvaiheessa.

Toisaalta useissa haastatteluissa ilmeni, ettei myöskään kuntien tai muiden tahojen keskuudessa ollut halukkuutta ja resursseja perehtyä suureen määrään tutkimustietoa liikunnan politiikkatoimien asiakirjojen valmistelussa, vaan enemmän liikunnan politiikkatoimien asiantuntijoilta odotettiin konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Monissa haastatteluissa ilmeni toive tutkimustiedon popularisoinnista ts. tutkimustiedon käytännön sovellutusten esiintuomisesta politiikkatoimien hyödyksi. Monien haastattelujen analyysien perusteella tutkimustiedon käyttö koettiin tarpeelliseksi politiikkatoimien uskottavuuden kannalta, mutta politiikkatoimien päätökset lähtivät

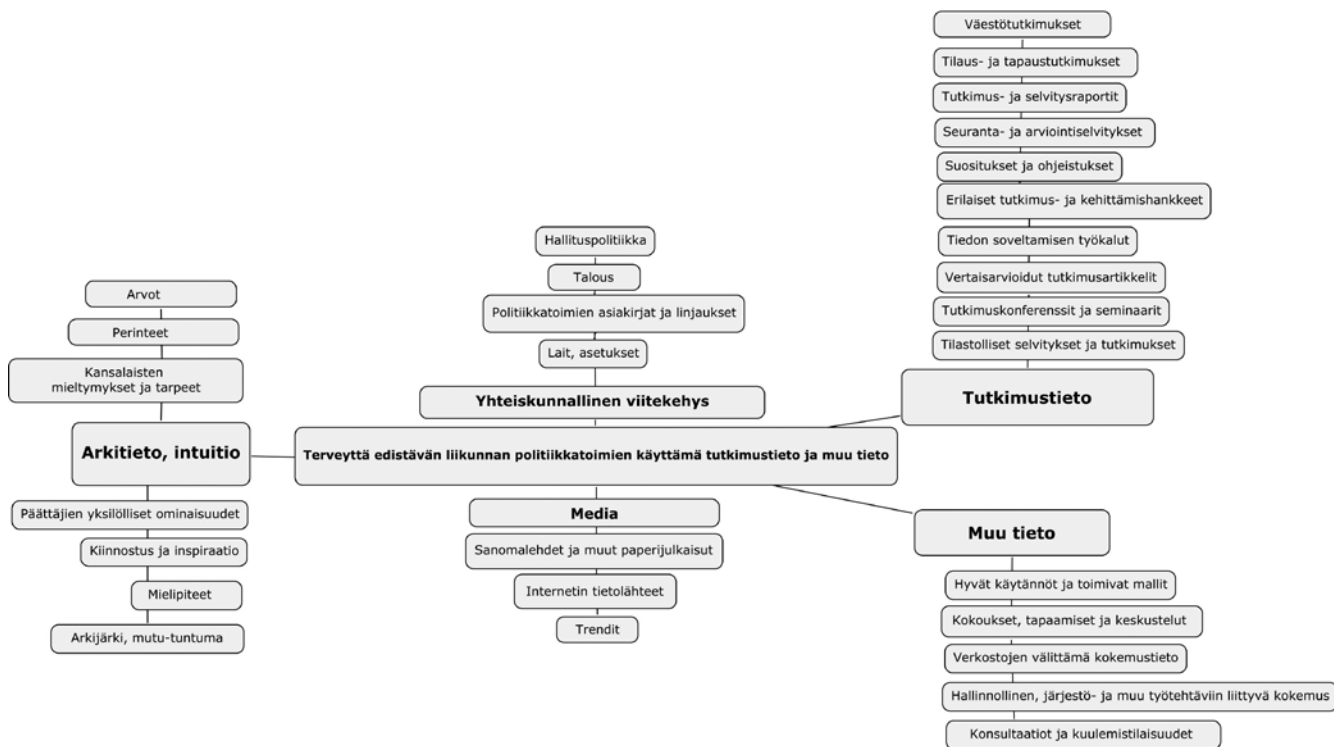
liikkeelle alun perin poliittisesta tahtotilasta, johon oli sekoittunut tutkimustiedon lisäksi hallinnon ja järjestöelämän kokemustietoa, liikuntakulttuurin kokemustietoa yleensä sekä olemassa olevien hyvien käytäntöjen hyödyntämistä.

Useat haastateltavat mainitsivat, että käytetty tutkimustieto liittyi useimmiten suosituksiin siitä, kuinka paljon pitäisi liikkua, liikuntaaktiivisuuden nykytasoon sekä toimintaympäristön muutoksiin. Monien haastateltavien mukaan kyseisenlaista tutkimustietoa oli paljon tarjolla, mutta lisää tietoa kaivattiin terveyttä edistävän liikunnan tulevaisuuden näkymistä, ohjaukeinoista ja niiden vaikuttavuudesta. Useat haastateltavat parantaisivat tiedonkulun mekanismeja ja tutkimustiedon helpompaa hyödynnettävyyttä, ts. tutkimustiedon välittämistä pitäisi tehostaa ja kehittää.

Tutkimustietoa käytettiin sekä selkeän näkyvästi että sivuuttaen tutkimustiedon lähteet, vaikka asia olisikin huomioitu tutkimuksellisenä tosiasiana. Jotkut haastateltavat kertoivat tasapainoilusta tutkimus- ja muun tiedon välillä ja niiden välisestä kuilusta politiikkatoimien asiakirjojen valmistelussa sekä niiden arvioinnissa ja seurannassa. Usein muuhun kuin tutkimustietoon perustuvan asian seuranta vaati uusia mittareita tai menetelmiä. Joidenkin haastateltavien mukaan politiikkatoimissa johtajuus ja prosessin luonne vaikuttivat asioiden eteenpäin viemiseen ja lopputulokseen. Jotkut haastateltavat korostivat verkostoja osallistuvien asiantuntijoiden takana ja niiden vaikutusta lopputulokseen; tärkeää politiikkatoimien suunnittelussa oli viestintä ja tiedontuotanto tutkijoiden ja politiikkatoimien asiantuntijoiden välillä. Lähes kaikkien haastateltavien mukaan politiikkatoimien valmistelu oli monimutkaisempaan kuin pelkän tutkimustiedon jakaminen tai välittäminen politiikkatoimien asiakirjoja valmistelevalle asiantuntijoille.

Tutkimustiedon käyttöä helpottavat ja rajoittavat tekijät

Haastattelujen analyysin perusteella voidaan todeta, että tutkimustiedon käyttöä helpottavat tekijät liittyivät hallinnon tukeen tutkimustiedon käytössä, relevantin tutkimustiedon saavutettavuuteen ja yhteistyösuhteisiin tutkijoiden ja eri sektorien kanssa. Suomessa erityi-

KUVIO 1: Terveystta edistavan liikunnan politiikkatoimien asiakirjoissa kayttetty tutkimustieto ja muu tieto

sesti hallinnon tuki määritteli tutkimustiedon käyttöä taloudellisten ja ajankäyttöön liittyvien voimavarojen sekä prosessin seurannan kautta. Merkityksellisen tutkimustiedon saatavuuden ja tutkimustiedon riittävyys suhteessa käsiteltävään asiaan. Yhteistyösuhteista tutkijoiden kanssa oli merkittävää hyötyä politiikkatoimien asiakirjojen tutkimuksellisille perusteille, erityisesti yhteistyöhankkeiden ja suorien suhteiden kautta. Myös tutkijoiden tiedon välittäjän rooli sekä kuulemisten kautta saatu muu tieto avoimista tilaisuuksista hyödyttivät politiikkatoimien asiakirjojen valmistelua.

Haastatteluiden mukaan tutkimustiedon käyttöä rajoittavia tekijöitä olivat päätöksentekoprosessien luonne, poliittinen tahtotila, tutkimusten ja päätöksenteon erilainen aikajänne, tutkimustiedon sovellettavuus, sekä resurssien ja yhteisten tutkimustiedon käytön kriteerien puute. Tutkimustiedon käytön taustalla vaikuttivat erityisesti organisaation painoarvo yleensä, poliittiset vaikuttimet tutkimustiedon käytölle sekä tutkimustiedon sekoittuminen poliittiseen tahtotilaan. Tutkimusten sovellettavuus riippui tutkimuksen teoreettisuudesta. Tutkimustulosten teoreettinen raportointi saattoi olla este tulosten soveltamiseksi politiikkatoimien asiakirjaan. Voimavaroista yleisesti ajan puute ja osaaminen tutkimustulosten hyödyntämiseksi päätöksenteossa esti tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimien asiakirjoissa. Myös yhteisten kriteerien ja näkökulmien puute tutkimustiedon käytölle vaikeuttivat tutkimustiedon käyttöä. Lisäksi vertailun vaikeus eri tutkimusten välillä sekä päätöksentekijän ominaisuuksiin liittyvät tekijät, kuten kiinnostus tutkimustiedon käyttöä kohtaan vaikuttivat tutkimustiedon käyttöön politiikkatoimien asiakirjojen valmistelussa.

Päätelmät tutkimustiedon käytöstä terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimissa

Vaikka terveyttä edistävän liikunnan toimijaverkosto ja yhteistyö eri sektoreiden välillä on voimavarojen niukkuudessa laajentunut, käytiin rajanvetokamppailua yhä pitkälti liikunta- sekä sosiaali- ja terveyssektoreiden välillä. Ympäristö- ja ilmastomuutoksen torjumiseksi oltiin kiinnostuneita kävelyn ja pyöräilyn lisäämisestä kaupunkimaisilla alueilla sekä sektoreiden välisestä yhteistyöstä. Yhteistyö koettiin tarpeelliseksi, mutta prosessit saattoivat helposti luisua enemmän omien tonttien vartioimiseksi kuin todelliseksi yhteisymmärrykseksi ja -toiminnaksi.

Perinteinen työryhmyöskentely ohjasi politiikkatoimien asiakirjojen valmisteluvaihetta ja uusien toimijoiden roolia terveyttä edistävän liikunnan valmisteluprosesseissa vielä haettiin. Samaan aikaan kunnissa ja järjestöissä käytäntö ohjasi toimintaa ja kaivattiin konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Poliitiikkatoimien asiakirjat koettiin heikommiksi ohjenuoriksi kuin monet muut käytännön tietoa sisältävät oppaat ja kirjat.

Kansallisen tason liikunnan politiikkatoimet perustuivat hallitusohjelmien linjauksiin niin toimeenpanossa kuin uusien politiikkatoimien valmistelussa. Kansalliset liikunnan politiikkatoimet olivat saaneet sytykkeensä sekä Suomen kontekstista että kansainvälisiltä toimijoilta, kuten Maailman terveysjärjestö ja Euroopan unioni. Ministeriössä toteutettiin pääasiassa politiikkatoimet, joille hallitusohjelma antoi perustelun.

Poliitiikkatoimien perustasta löytyi vain vähän eksplisiittistä tutkimustietoa, sillä useimmiten tieto oli yhdistynyt erottelottomaksi osaksi kokemuksia, hyviä käytäntöjä ja poliittista tahtotilaa. Mikäli tietoa hyödynnettiin järjestelmällisesti, riippui hyödyntäminen usein yksittäisen politiikkatoimeen osallistuvan asiantuntijan aktiivisuudesta. Aktiivisuutta heikensivät ajankäyttöön liittyvät voimavarat sekä tiedon saatavuuden ja saavuttamisen ongelmat. Tutkimustietoa oli paljon saatavilla, mutta sen läpikäyminen ja politiikkatoimien valmistelun tarpeisiin valikoiminen koettiin haasteelliseksi. Toisaalta yleinen näkemys oli se, etteivät esimerkiksi kuntapäätäjät tai toi-

meenpaneavat osapuolet olleet halukkaita tai heillä ei ollut tarpeeksi voimavaroja käydä läpi runsasta tutkimustiedon tarjontaa ja soveltaa sitä politiikkatoimiin, vaan he toivoivat tutkimukselta konkreettisia toimenpide-ehdotuksia politiikkatoimien valmistelun tueksi.

Päätökset kaikilla hallinnon tasoilla syntyvät monipolvisissa prosesseissa, joissa sekoittuvat erilainen tieto, strategiset asiakirjat, voimavarat, monet erilliset toisiaan seuraavat päätösketjut ja päätösten käsittely julkisuudessa. Poliitiikkatoimien valmisteluun vaikuttivat mm. eri tahoilta saatava tutkimustieto, arkielämän kokemukset, verkostot, poliittisesti valittujen päätöksentekijöiden mielipiteet, henkilöiden ominaisuudet ja media. Lisäksi sähköisellä medialla ja yleensä internetin tietolähteillä on varmasti entistä tärkeämpi rooli nykyisten politiikkatoimien valmistelussa ja siten sähköisten tietolähteiden merkitystä ja hyödyntämistä pitäisi tarkemmin selvittää.

POHDINTAA

Poliitiikkatoimiin liittyy paljon muuta tietoa, kuten arkitietoa ja verkostoihin, työtehtäviin tai konsultaatioihin liittyvää tietoa, jota hyödynnetään politiikkatoimien valmistelussa. Näihin erilaisen tiedon käytön valintoihin vaikuttavat normit ja arvot pitäisi suhteuttaa tutkimusnäyttöön ja tehdä perusteltuja päätöksiä. Jos tutkimustiedon eksplisiittistä käyttöä politiikkatoimissa halutaan lisätä, voidaan myös erilaisen tutkimustiedon käyttöä varten luoda vaatimuksia ja määritellä tutkimustiedon perustalta suositusten vahvuutta sekä oikeutusta. Toisaalta voidaan pohtia mikä on ja mikä ei ole tutkimukseen perustuvaa tietoa ja mitä tulee huomioida ja mitä jättää huomioimatta riittämättömänä tutkimustietona päätöksenteossa ja politiikkatoimien asiakirjojen valmistelussa. Myös asiantuntijat tai yhteisöt voivat määritellä, mitä huomioidaan ja keneltä tullut tieto huomioidaan politiikkatoimien asiakirjojen valmistelussa.

Millä toimintatavoilla voidaan lisätä tutkimustiedon käyttöä politiikkatoimien valmistelussa? Jos asiat päätetään ainoastaan tutkimustietoon perustuen, unohdetaan kysyä miten tutkimustieto on saatu, missä ympäristössä ja millaisella prosessilla. Tämä siirtää huomion pois arvoista ja ideologiasta, jotka pääasiassa määrittävät politiikkatoimia ja politiikkatoimien valmistelua myös liikuntasektorilla ja muilla läheisillä sosiaali-, terveys- ja koulutussektoreilla. Terveyttä edistävän liikunnan ja yhteiskunnallisen keskustelun taustalla on hyvinvointivaltio- ja hyvinvointiyhteiskunnanäkemyksen ideologinen ero siitä, mikä tulisi olla yksilön vastuulla ja mikä julkisen hallinnon vastuulla. Tämän keskustelun kehittyminen vaikuttanee paljon tulevaisuuden terveyttä edistävän liikunnan toimijoiden vastuunjakoon. Joka tapauksessa tähän tutkimukseen haastatellut jakoivat yhtenevän näkemyksen siitä, että terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimet lisäsivät yhteistyötä yli sektorirajojen ja avasivat uusia yhteistyömahdollisuuksia – ehkä jopa hämärsivät sektorirajoja, jolloin terveyttä edistävän liikunnan toiminta tehostui.

Viitetietojen käytöllä politiikkatoimissa parannettaisiin toimien läpinäkyvyyttä sekä arvioitavuutta, helpotettaisiin toimien tulkittavuutta, sopeuttavuutta sekä muutoksen suunnan hahmottamista. Oppiminen, tiedon siivilöityminen ja siivilöinti sekä tutkimustiedon käytön vahvistaminen terveyttä edistävän liikunnan politiikkatoimissa muuntaisi jatkumoa mahdollisesti uudella tavalla. Siten tutkimustiedon lisäarvo ja lisääntyvä käyttö politiikkatoimissa voisi luoda innovatiivisia ratkaisuja, toimintatapoja ja näkökulmia terveyttä edistävään liikuntaan.

Tutkimus on saanut rahoitusta Euroopan yhteisön seitsemännestä puiteohjelmasta (FP7/2007–2013) avustussopimuksen nro (281532) mukaisesti ajalla lokakuu 2011–syyskuu 2016. Julkaisussa ilmaistut mielipiteet ovat kirjoittajien omia, eikä Euroopan komissio tai kukaan sitä edustava henkilö vastaa julkaisun sisällön käytöstä.

REPOPA konsortion jäsenet: *Hämäläinen Riitta-Maija, Villa Tiia (1), Aro Arja R., Jakobsen Mette W., Loncarevic Natasa, Gulis Gabriel, Larsen Maja, Ibsen Bjarne (2), Bianchi Fabrizio, Cori Liliana (3,8), Castellani Tommaso, Valente Adriana (3), Chereches Răzvan (4), Jansen Jan, Dorgelo Annemiek (5), Glümer Charlotte, Jørgensen Torben (6,11), van de Goor L.A.M., Spitters H.P.E.M., Quanjel Marcel (7), Juel Lau Cathrine (6), Rus Diana, Sandu Petru (4,9), Skovgaard Thomas (2,10), Edwards Nancy, Viehbeck Sarah, Roelofs Susan (12), Aitken Sarah, Wichbold Clare (13)*

- 1) *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki, Suomi*
- 2) *University of Southern Denmark, Unit for Health Promotion Research, Esbjerg, Tanska*
- 3) *Institute for Research on Population and Social Policies, National Research Council, Rooma, Italia*
- 4) *Babes-Bolyai University, College of Political, Administrative and Communication Sciences, Cluj School of Public Health, Cluj-Napoca, Romania*
- 5) *Dutch Institute for Healthcare Improvement (CBO), Utrecht, Hollanti*
- 6) *Research Centre for Prevention and Health, The Capital Region of Denmark, Glostrup, Tanska*
- 7) *Tranzo, Tilburg University, Hollanti*
- 8) *Institute of Clinical Physiology, National Research Council, Pisa, Italia*
- 9) *University of Medicine and Pharmacy Iuliu Hatieganu, Department of Public Health, Cluj-Napoca, Romania*
- 10) *University of Southern Denmark, Institute of Sports Science and Clinical Biomechanics, Odense, Tanska*
- 11) *Department of Health Science and Technology, Aalborg University, Aalborg, Tanska*
- 12) *School of Nursing, University of Ottawa (uOttawa), Kanada*
- 13) *Herefordshire Council, Hereford, Iso-Britannia*
Internet-sivu: www.repopa.eu

LÄHTEET

- Cavill, N. Foster, C. Oja, P. & Martin, B.W.** 2006. An evidence-based approach to physical activity promotion and policy development in Europe: contrasting case studies. *Promotion & Education* 13 (2), 104–111.
- COM (2007) 279 final.** White paper. A strategy for Europe on nutrition, overweight and obesity related health issues. Commission of the European Communities. Brussels, 30.5.2007.
- COM (2007) 391 final.** White paper on sport. Commission of the European Communities. Brussels, 11.7.2007.
- Daugbjerg, S.B. Kahlmeier, S. Racioppi, F. Martin-Diener, E. Martin, B. Oja, P. & Bull, F.** 2009. Promotion of physical activity in the European Region: content analysis of 27 national policy documents. *Journal of Physical Activity and Health* 6, 805–817.
- Dolowitz, D. P. & Marsh, D.** 1996. Who learns what from whom? A review of the policy transfer literature. *Political Studies* 44 (2), 343–357.
- Dolowitz, D.P.** 2003. A policy-maker's guide to policy transfer. *The Political Quarterly* 74 (1), 101–108.
- Edwards, N. Viehbeck, S. Hämäläinen, R-M. Rus, D. Skovgaard, T. van de Goor, L.A.M. Valente, A. Syed, A. & Aro, A.R.** 2012. Challenges of ethical clearance in international health policy and social sciences research: experiences and recommendations from a multi-country research program. *Public Health Reviews* 34 (1), 156–173.
- European Commission, Directorate-General for Research, Socio-economic Sciences and Humanities.** 2008. Scientific evidence for policy making. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- European Commission, Directorate-General for Research, Socio-economic Sciences and Humanities.** 2010. Communicating research for evidence-based policymaking. A practical guide for researchers in socio-economic sciences and humanities. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- EU Physical Activity Guidelines.** Recommended policy actions in support of health-enhancing physical activity. Approved by the EU Working Group "Sport & Health" at its meeting on 25 September 2008. Confirmed by EU member state Sport Ministers at their meeting in Biarritz on 27-28 November 2008. Verkkojulkaisu: http://ec.europa.eu/sport/news/eu-physical-activity-guidelines_en.htm Tarkistettu 3.12.2013.
- Freeman, R.** 2006. The work the document does: research, policy and equity in health. *Journal of Health Politics, Policy and Law* 31 (1), 51–70.
- Freeman, R. & Maybin, J.** 2011. Documents, practices and policy. *Evidence & Policy* 7 (2), 155–170.
- Harmokivi, P. & Rantala, M. (toim.)** 2008. Päijät-Hämeen terveysliikuntastrategia 2009–2020. Päijät-Hämeen palvelurakenneuudistus -projekti. Päijät-Hämeen liitto A174.
- Heikkala, J. & Oravainen, T.** 2006. Strategisen tiedolla johtamisen kehittäminen liikunnan valtionhallinnossa. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:20. Helsinki: Opetusministeriö.
- Hänninen, S. & Junnila, M. (toim.)** 2012. Vaikuttavako politiikkatoimet? Sosiaali- ja terveydenhuolto vaikuttavuusarvioinnin kohteena. Teema 15. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Ilmakunnas, S. Junka, T. & Uusitalo, R.** 2008. Vaikuttavaa tutkimusta. Miten arviointitutkimus palvelee päätöksenteon tarpeita? Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. VATT-julkaisuja 47. Helsinki: Nord Print Oy.
- Jalonen, H. Laihonon, H. & Lönnqvist, A.** 2012. Tietojohdaminen osaksi kunnan strategista johtamista. *Hallinnon tutkimus* 31(2), 138–147.
- Jussila, H.** 2012. Päätöksenteon tukena vai hyllyssä pölyttymässä? Sosiaalipoliittisen tutkimustiedon käyttö eduskuntatyössä. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 121. Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Kingdon, J.W.** 2003. Agendas, alternatives and public policies. New York: Longman,
- Kothari, A. Edwards, N. Brajtman, A. Campbell, B. Hamel, N. Legault, F. Mill, J. & Valaitis, R.** 2005. Fostering interactions: the networking needs of community health nursing researchers and decision makers. *Evidence & Policy* 1 (3), 291–304.
- Kothari, A. MacLean, L. & Edwards, N.** 2009. Increasing capacity for knowledge translation: understanding how some researchers engage policy makers. *Evidence & Policy* 5 (1), 33–51.
- Kuusela, H. & Ylönen, M.** 2013. Konsulttidemokratia. Miten valtiosta tehdään tyhmä ja tehoton. Helsinki: Gaudeamus.
- Lavis, J.N. Robertson, D. Woodside, J.M. McLeod, C.B. & Abelson, J.** 2003. How can research organizations more effectively transfer research knowledge to decision makers. *The Milbank Quarterly* 81 (2), 221–248.
- Lavis, J.N. Ross, S.E. & Hurley, J.E.** 2002. Examining the role of health services research in public policymaking. *The Milbank Quarterly* 80 (1), 125–154.
- Lengerke, T. Rutten, A. Vinck, J. Abel, T. Kannas, L. Lüschen, G. Rodriguez Diaz, J.A. & Van der Zee, J.** 2004. Research utilization and the impact of health promotion policy. *Social and Preventive Medicine* 49 (3), 185–97.
- Liikenne- ja viestintäministeriö.** 2011. Kävelyn ja pyöräilyn valtakunnallinen strategia 2020. Ohjelmia ja strategioita 4/2011. Helsinki: Liikenne- ja viestintäministeriö.
- Lomas, J.** 2007. Decision support: A new approach to making the best healthcare management and policy choices. *Healthcare Quarterly* 10 (3), 16–19.
- Lomas, J. & Brown A.** 2009. Research and advice giving: A functional view of evidence-informed policy advice in a Canadian Ministry of Health. *The Milbank Quarterly* 87 (4), 903–926.
- Mela, H. & Kivimaa, P.** 2008. Tieteen ja politiikan monimutkainen suhde. *Tieteessä tapahtuu* 28 (2), 33–39.
- Novak, J.D. & Cañas A.J.** 2008. The theory underlying concept maps and how to construct and use them. IHMC (Institute for Human and Machine Cognition). Verkkojulkaisu: <http://cmap.ihmc.us/Publications/ResearchPapers/TheoryCmaps/TheoryUnderlyingConceptMaps.htm>. Tarkistettu 17.11.2013.
- Oja, P. Bull, F.C. Fogelholm, M. & Martin, B.W.** 2010. Physical activity recommendations for health: what should Europe do? *BMC Public Health* 10 (10).
- Ojajärvi, S. Pyykkönen, T. & Valtonen, S.** 2013. Liikuntalaiva tietomerellä – navigointia politiikan ja julkisuuden tuulissa. Liikuntatieteellisen Seuran Impulssi, 27. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura.

- Opetusministeriö.** 2009. Valtioneuvoston periaatepäätös liikunnan edistämisen linjoista. Opetusministeriön julkaisuja 2009:17. Helsinki: Opetusministeriö.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö.** 2013. Liikuntatiedon saavutettavuuden kehittäminen. Liikuntatiedon saavutettavuuden kehittämishanke –työryhmä. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2013:4.
- Packalén, L.** 2007. Lahden kaupungin terveysliikuntastrategia 2007. Lahti: Sivistystoimiala liikuntapalvelut – Sosiaali- ja terveystoimi. Lahti: Lahden kaupunki.
- Palonen, K.** 2003. Poliitiikka. Teoksessa M. Hyvärinen, J. Kurunmäki, K. Palonen, T. Pulkkinen, H. Stenius (toim.) Käsitteet liikkeessä. Suomen poliittisen kulttuurin käsitehistoria. Tampere: Vastapaino Oy, 467–518.
- Ritchie, J. & Spencer, S.L.** 2002. Qualitative data analysis for applied policy research. Teoksessa Bryman, A. & Burgess, R.G. (toim.) Analysing qualitative data. Taylor & Francis e-Library, 305–330.
- Saavalainen, H.** 2.4.2013. Ministeriö valikoi mieleisensä tutkimustiedon. Ministeri Jari Koskinen: Kai omillakin aivoilla saa ajatella. Helsingin Sanomat. Verkkojulkaisu: <http://www.hs.fi/kotimaa/Ministeri%C3%B6+valikoi+mieleisens%C3%A4+tutkimustiedon/a1364783524676>. Tarkistettu 17.11.2013.
- Schöppe, S. Bauman, A. & Bull, F.** 2004. International review of national physical activity policy. A literature review. NSW Centre for Physical Activity and Health. CPAH Report No. 04-0002.
- Sosiaali- ja terveysministeriö.** 2008. Valtioneuvoston periaatepäätös terveyttä edistävän liikunnan ja ravinnon kehittämislinoista. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2008:10. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Treuthardt, L. & Nuutinen, A. (toim.)** 2012. Tieteen tila 2012. Suomen Akatemian julkaisuja 6/12. Helsinki: Suomen Akatemia.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A.** 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi Oy.
- Valtioneuvoston kanslia.** 2011. Poliittisen päätöksenteon tietopohjan parantaminen – tavoitteet todeksi. Poliittikkatoimien vaikuttavuusarvioinnin kehittämistyöryhmän raportti. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 8/2011. Helsinki: Edita Oy.
- Walt, G.** 1996. Health policy: An introduction to process and power. London: Zed Books Ltd.
- World Health Organization.** 2004. Global strategy on diet, physical activity and health. Geneva: WHO.
- World Health Organization.** 2006. European Charter on counteracting obesity. Istanbul: European Ministerial Conference on Counteracting Obesity. EUR/06/5062700/8. 16 November 2006. 61995.
- World Health Organization.** 2007. A guide for population-based approaches to increasing levels of physical activity implementation of the WHO global strategy on diet, physical activity and health. Geneva: WHO.
- World Health Organization.** 2010. Global Recommendations on Physical Activity for Health. Geneva: WHO.